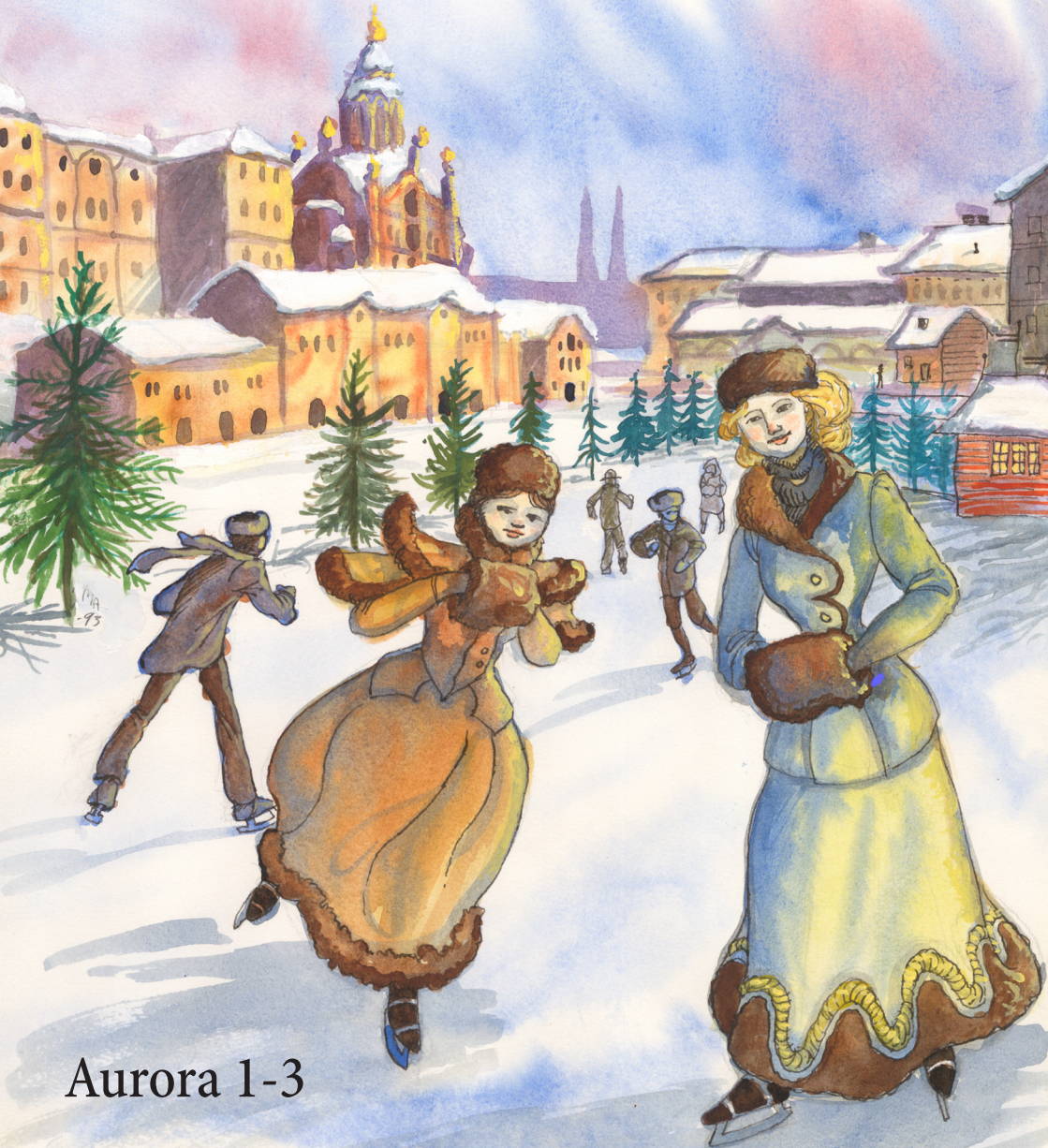

Anna Amnell

VAAHTERALAAKSON

AURORA

Aurora 1-3

Vaahteralaakson Aurora

Kiitos sukulaisille ja ystäville tuesta!

Anna Amnell

Vaahteralaakson Aurora

Aurora 1-3

Kuvittanut Matti Amnell

Anna Amnellin muut historialliset lasten- ja nuortenkirjat:

Aurora ja Molly

Kyynärän mittainen tyttö

Pako Tallinnaan

Lucia ja Luka

Vaahteralaakson Aurora 1-3 on yhteispainos kirjoista: Aurora –Vaahteralaakson tyttö (1991, 2. painos 1992), Aurora ja Pietarin serkut (1993) ja Aurora ja villikyyhkysten aika (1995) .

Yhteispainoksen 1. painos

© 2014 Teksti: Pirkko Anna Amnell

© 2014 Kannen kuva ja kuvitus: Matti Amnell

© 2014 Kuvitus: Institute of Migration archive. Postikortti : ystävyys yli meren.

© Photo of Anna Amnell: Aune Kämäräinen

Päällys ja taitto: BoD – Books on Demand

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-286-355-3

Vaahteralaaakson Aurora 1-3

AURORA - VAAHTERALAAKSON TYTTÖ 7

AURORA JA PIETARIN SERKUT 138

AURORA JA VILLIKYYHKYSTEN AIKA 253

AURORA -
VAAHTERALAAKSON TYTTÖ

Torontossa vuonna 1903

1

Haukka liiteli puiden latvojen yläpuolella levottomana kuin etsien paikkaa, johon laskeutua. Sen alla levisi vihreä laakso, jonka reunoilla kasvoi jättiläismäisiä sokerivaahteroita. Laakson pohjalla kiemurteli kirkasvetinen joki ja sen rinnalla polku.

Tuuheahäntäisiä mustia oravia juoksenteli apilantuoksuisessa ruohikossa. Niiden esivanhemmat olivat eläneet laaksossa jo ennen sitä aikaa, jolloin vain intiaanit meloivat jokea pitkin kevyillä tuohikanooteilla ja kantoivat ne keskellä laaksoa olevan matalan kohdan yli.

Oravat olivat nähneet ensimmäisten eurooppalaisten tulevan laaksoon. Nämä olivat ranskalaisia ja englantilaisia turkiskauppiaita, jotka vaelivat intiaanioppaan jäljessä Mississauga-intiaanien luo vaihtokauppaa käymään. He veivät intiaaneille rautapatoja, puukkoja, peilejä, silkkiä ja pellavaa ja saivat heiltä maissia, taitavasti punottuja koreja ja turkiksia.

He halusivat varsinkin vanhoja kuluneita majavannahkoja, sillä majavan pehmeistä aluskarvoista saatiin parasta huopaa miesten leveälierisiin hattuihin. Majavannahat tuottivat Euroopassa monikymmenkertaisen voiton.

Merten ja vuorten takaa tuli lisää miehiä, jotka ostivat koko seudun Mississauga-intiaaneilta ja rakensivat peninkulman päässä olevan suuren Ontariojärven rannalle kaupungin. He antoivat sille nimen York, mutta huomasivat pian, että intiaanien muinoin antama nimi Toronto eli kauppapaikka sopi sille paljon paremmin.

Jo monia vuosia sitten muutamit varakkaat suvut muuttivat asumaan laakson reunoille kolmen mailin päähän kaupungista. He rakensivat talonsa vihreille kukkuloille, jonne järven ja soiden kosteus

ei ulottunut. Ehkäpä he ajattelivat, että piiskan läimäytykset ja hevosmiesten huutelut häiritsivät kaupungissa heidän rauhaansa.

Hevoset olivat vetäneet ennen raitiovaunujakin, mutta nyt ne nousivat kukkuloille sähköön voimalla ja kirskuivat toisinaan korvia viiltävän meluisasti. Mutta laaksossa oli aivan hiljaista. Linnutkin olivat vaienneet haukan ilmestyessä taivaalle.

Haukka lensi yhä laajempia ympyröitä ja näki tarkoilla silmillään nuoren miehen istumassa keskellä laaksoa kaatuneen puunrungon päällä. Hänen ympärilleen loi varjon mahtava villiomenapuu, joka oli täynnä pieniä tummanpunaisia hedelmiä.

Aamukosteus sai nuorukaisen hiukset kihartumaan ohimoilta ja niskasta. Hän otti päästään litteäreunaisen olkihatun, asetti sen viereensä puunrungolle ja alkoi pyyhkiä valkoisella pellavanenäliinalla kapeita ruskettuneita kasvojaan ja laihaa kaulaansa. Hän työnsi nenäliinan ruskeankirjavan tweedtakkinsa taskuun, otti liivintaskusta taskukellon ja avasi sen kultaisen kuoren. Kello näytti kymmentä vaille kuutta.

Thomas Austin oli palannut kotimaahansa Euroopasta, jossa hän oli ollut kokonaisen vuoden. Matka-arkut olivat vielä avaamattomina huoneen nurkassa. Thomas oli ollut kotona täsmälleen puoli vuorokautta ja oli jo kyllästynyt. Koti oli tuntunut ahtaalta ja tukahduttavalta, kun hän oli herännyt aamuvarhaisella ennen auringonnousua. Hän oli pukeutunut nopeasti, hiipinyt ulos ja tullut tuttuun laaksoon.

Kotona kaikki luulivat, että hän nukkuu puoleen päivään asti kuten ennenkin. Euroopan matkallaan Thomas oli oppinut rakastamaan aamuja, sillä jokainen päivä toi siellä jotain uutta ja jännittävää. Tämä oli synkkä aamu.

Aika tuntuu pysähtyneen täällä. Kutistun ja surkastun pieneksi ja kuivaksi kuin heinäsiirikka purkissa. Thomas oli nähnyt Venetsiassa vanhan miehen, joka piti pahvipurkissa lemmikkiheinäsiirikkaansa. Purkissa oli vain muutama hengitysreikä, ja purkin sisältä kuului heinäsiirikan avuton rapina.

Kirkassilmäinen maaorava tuijotti Thomasia läheisen kannon päältä. Se oli aloittanut tuoksuvien kukkien keskellä linnunlaulua muistuttavan sirityksen ja kutsui siten ystäviään juttusille. Thomas otti taskustaan paksun luonnoslehtiön ja alkoi hahmotella lyijykynällä maaoravaa nopein täsmällisin vedoin. Hyvä sinun on sirkuttaa. Sinulla on koko metsä täynnä ystäviä, Thomas sanoi puoliääneen. Minä olen menossa sekaisin: juttelen maaoravalle.

Äkkiä Thomas vaistosi, että hän ei ollut enää yksin laaksossa. Lähellä seisoj valkopukuinen tyttö. Hän oli hento ja pienikokoinen, mutta ei enää lapsi, sillä hänellä oli pitkä hame ja hänen vaaleat hiuksensa oli koottu päälle. Hänellä oli leveälierinen olkihattu, samanlainen kuin nuorilla tytöillä Euroopassa.

Tytöllä oli pitkähihainen vyötärölle kapeneva pusero, ja hänen maa-han asti ulottuva hameensa laahasi aamukasteen kostuttamaa nurmikkoa. Hän piti kädessään valkoista päivänvarjoa, jolla hän suojasi kasvojaan auringonpaisteelta. Hän näytti etsivän katseellaan haukkaa, mutta se oli lentänyt jo pois, ja muut linnut olivat alkaneet laulaa.

Valkopukuinen tyttö läksi kävelemään. Thomas huomasi, että tytöltä putosi jokin esine. Thomas kiirehti hänen jälkeensä ja löysi maasta kirjanmerkin, jossa oli lakan alla prässättyjä lemmikkejä.

- Pudotitte jotain! Thomas huusi.

Tyttö pysähtyi. Thomas vei kirjanmerkin hänelle, ja tyttö nyökkäsi päätään kiitokseksi. Tytön iho oli kalpea, poskipääät korkeat ja nenä kapea ja suora. Hän muistutti posliininukkeja, jota Thomas oli ihailut pariisilaisen lelukaupan ikkunasta salaa häveten sitä, että kaipasi vielä lapsuuttaan ja katseli toisinaan lelukauppojen ikkunoita. Tytön silmät olivat kuin nukan silmät, heleänsiniset ja kaukana toisistaan.

- Tämä on laakson kaunein paikka. Olen tullut tänne lapsesta saakka aina, kun minulla on huolia, Thomas uskoutui hätkähtäen avomielisyyttään.

- Minä kirjoitan päiväkirjaa, tyttö sanoi. Hän avasi kapean musta-

kantisen kirjan ja laittoi kirjanmerkin sen sisälle. – Äitini antoi tämän kirjanmerkin minulle. Hän kuoli, kun olin lapsi.

- Olin piirtämässä maaoravia, Thomas sanoi ja näytti luonnostaan.

- Minäkin käyn täällä piirtämässä aina kun - - , tyttö keskeytti lauseensa ja punastui. – Aion taiteilijaksi.

Thomasin perheessä taide oli vain harrastus kuten isän golfpeluu tai äidin pianonsoitto. Kukaan ei ollut ryhtynyt oikeaksi taiteilijaksi paitsi kapinallinen Thomas ja hänkin vain päiväunelmissaan.

Tytttö katsoi taas taivaalle.

- Haukka on lentänyt jo pois, Thomas sanoi. – Se oli muuttohaukka. Syksyllä haukkoja tulee tänne pohjoisesta miljoonittain. Ne pelkäävät kylmyyttä ja lähtevät ensimmäisinä muuttolennolle. Ne lepäävät hetken noissa korkeissa vaahteroissa ja jatkavat sitten matkaansa etelään.

Tytttö vilkaisi kaulassaan riippuvaa kelloa . – Minun täytyy mennä, hän sanoi ja lähti kävelemään nopeasti pois laaksosta.

Thomas katsoi tytön jälkeen sanattomana ja näki hänen katoavan laakson vihreyteen. Mikä tyhmyri olenkaan! Vihdoinkin tapasin jonkun, jolla on samanlaiset haaveet kuin minulla ja annoin hänen mennä saamatta selville edes hänen nimeään. Minun täytyy tavata hänet uudestaan.

Hän olisi halunnut raivota niin kuin joskus pikkulapsena, juosta laaksoa edestakaisin ja huutaa niin kovaa, että pesukarhut ja haisunäädät, jotka olivat vasta torkahtaneet yöllisten retkiensä jälkeen, olisivat vavahtaneet koloissaan. Olisivatko ne muistaneet vielä Thomasin, joka oli kävellyt joskus kuutamoisina öinä rauhattomana laaksossa ja iskenyt nyrkillä puitten kylkiin?

Thomas käveli edestakaisin polulla ja alkoi pohtia: Miksi tyttö oli yksin laaksossa? Hänen täytyy olla vieraana jossakin laakson toisella puolen olevassa talossa. Hän puhui englantia vieraalla korostuksella. Mistä hän on tullut? Kuka hän on?

Aurora kiirehti eteenpäin. Alkoi tulla kuuma. Hän kannatti kädellä hameenhelmaa ja toivoi, että olisi vielä pieni paljasjalkainen tyttö lyhyine mekkoineen eikä nainen pitkine helmoineen ja tiukasti nyöritettyine varsikenkineen. Hän kääntyi taaksepäin, vaikka tiesi, ettei pojasta ollut näkynyt mitään enää pitkään aikaan. Aurora olisi halunnut puhua hänen kanssaan tuntikausia.

Loivalla rinteellä mehiläislauma pörräsi omenantuoksuisten kamomillojen ympärillä. Kolibrit räpyttelivät siipiään kirkkaan punakeltaisten villi-akileijojen suloisen nektarin houkuttelemina. Sievissä riveissä kasvavien vihannesten ja yrttien välistä juoksi Auroraa vastaan kookas kissa, jonka pitkäkarvainen turkki oli paistetun marengin värinen. Kissan tuuheha häntä oli itsevarmasti pystyssä, hännänpää hohti miltei valkoisena. Kissa naukui matalalla äänellä.

Kissa oli ollut odottamassa Auroraa lempipaikassaan raparperinlehtien suojassa. Se kiersi Auroraa pyyhkien hänen hameenhelmojaan hännällään. Se puski Auroran jalkoja, kunnes Aurora kyykistyi silitämään sitä. Kissa katsoi Auroraa kullankeltaisilla silmillään ja puski Auroran otsaa.

Aurora otti valkoisen puuvillakäsineen kädestään ja upotti sormensa kissan tuuheisiin niskakarvoihin. – Sinä pikkuleijona, Aurora sanoi suomeksi, polvistui maahan ja painoi kasvonsa kissan pehmeään turkkiin. Se tuoksui ulkoilmalle ja kuumalle ruoholle.

– Tapasin vihdoinkin jonkun, jonka kanssa saatoin puhua kunnolla, Aurora sanoi puoliääneen. Juttelin kylläkin vain muutaman lauseen, Aurora jatkoi ajatuksissaan. Kissa alkoi kehrätä äänekkäästi tyytyväisenä hyväilyistä.

Aurora kohotti katseensa. Hänen edessään kohosi kermanvärinen kartano, jossa oli puuleikkauksin koristettuja parvekkeita, suippokärkisiä torneja ja lukemattomia aamuauringossa kimaltelevia korkeita ikkunoita. Ensimmäisen kerroksen ikkunoiden yläpuolelle oli kaiver-

rettu laaksossa kasvavien puiden ja kukkien lehtiä. Monet niistä olivat Auroralle tuttuja kuten ruusu, kielo, ohdake, apilanlehti, vaahteranlehti ja tammenlehti.

Paksujen samettiverhojen takana nukuttiin vielä. Hiljaisuuden rikoi vain lintujen laulu ja yksinäisen suihkulähteen solina. Silloin kuului pojan kimeä ääni:

- Toby! Toubiii! Touubiiiii!

Kissa ponnahti Auroran sylistä maahan ja lähti juoksemaan. Pensaitten takaa hyppeli avojaloin hintelä musta poika, jolla oli lyhyeksi leikattu kihara tukka, hiekanväriset polvihousut ja haalistunut keltainen puuvillapaita. Hän sieppasi kissan syliinsä ja nosti sen hartioilleen kaulansa ympärille kuin kaulukseksi. Hän heilautti kättään tervehdykseksi ja juoksi pois huutaen jotain, mistä Aurora ei saanut selvää.

Noah on ystäväni, mutta hän on vielä lapsi, Aurora ajatteli. Noah asui korkean pensasaidan takana matalassa valkoisessa talossa, jota kiersi ulkoveranta. Noah antaisi ensin vastalypsettyä maitoa Tobykissalle ja pukeutuisi sitten pyhävaatteisiin, valkoiseen paitaan ja pitkälahkeisiin mustiin housuihin ja laittaisi jalkaansa huolellisesti kiillottamansa kengät, jotka kutittaisivat hänen koko viikon vapaudessa eläneitä varpaitaan.

Joka sunnuntaiaamu Noah'n perhe lähti hevosrattailla kukkulan taakse kirkkoon. Etupenkillä istui kartanon vanha puutarhuri, Noah'n isoisän isä, vierellään Noah. Takana istuivat Noah'n isoäiti ja isoisä sekä enot Abraham ja Mooses, kaikki arvokkaasti pyhäpukeissaan.

Korkea kanadantuija-aita erotti keittiökasvitarhan varsinaisesta puutarhasta. Jotkut sirot vihannekset kuten pavut, punajuuret ja tomaatit olivat päässeet leikkokukkien viereen puutarhaan. Rumat vihannekset kuten perunat ja kurkut sekä marjapensaat oli laitettu piiloon.

Aurora kurkisti kanadantuija-aidan raosta puutarhaan. Hehkuvan värikkäitä hajuherneitä ja neilikoita kasvoi kymmenissä sementtisissä kukkaruukuissa. Pulleat marmorikerubit kannattelivat keskellä puu-

tarhaa isoa ruukkua, josta pursui valkoisia ja vaaleanpunaisia pelargonioita ja petunioita.

Tummat havupuut, kirkkaansininen taivas ja talon kermanvaaleat seinät muodostivat rauhallisen taustan kukkien väripaljoudelle. Pallomaisiksi leikatut laakeripuut seisoivat punaruskeissa saviruukuissa ja vartioivat tyhjää verantaa, jossa kevyt tuulenhenkäys oli avannut vihreään korituoliin jääneen amerikkalaisen aikakauslehden.

Puutarhan takaosaan oli rakennettu tiilistä ja kivistä näköalapaikka. Puita oli kaadettu sen edestä mäenrinteeltä, ja sieltä saattoi katsella edessä avautuvia pelloja ja farmeja sekä kauempana näkyvää kaupunkia. Toronto oli jo levittäytynyt soisen lahden ympärille ja oli kapuamassa arasti kukkuloille päin. Keskustassa kohosi siellä täällä kirkontorneja ja muutama julkinen rakennus, jossa oli useita kerroksia, mutta enimmäkseen talot olivat matalia.

Vaahteralaakson kartanon talonväki istui usein vanhojen tammien varjostamilla saniaiskoristeisilla valurautapenkeillä ja lepäsi tenniksen ja kroketinpeluun jälkeen. Etäällä siinsi laaja Ontariojärvi, jossa purjeveneet lipuivat iltaisin pois näköpiiristä etelään, jopa Yhdysvaltoihin asti. Siellä kaukana olivat myös Niagaran putoukset, joista nousi sumua kilometrien päähän.

Aurora kuunteli hetken suihkulähteen solinaa, kääntyi ja käveli kanadantuija-aidan vierustaa keittiönovelle. Hän sulki päivänvarjonsa, avasi korkean oven, jossa oli jäykkä rautalukko. Hän laskeutui kellari-kerrokseen. Siellä oli niin viileää, että iho nousi kananlihalle. Aurora riisui kengät jalasta. Ne olivat tulleet märiksi aamukasteisessa ruohikossa. Aurora hiipi sukkasillaan kapeita ullakonportaita kolmanteen kerrokseen ja avasi huoneensa oven.

Aurora laitto oven säppiin, riisui hattunsa ja irrotti hiusneulat. Hänen silkinhienot auringossa paahtuneen oljen väriset hiuksensa ryöpsähtivät alas vyötärölle asti. Hän kaatoi valkoisesta emalikannusta pesuvatiin haaleaa vettä ja valeli sillä kasvojaan. Hän nojasi molemmin käsin pesukomuuttiin ja katseli itseään seinällä olevasta kapeasta peilistä. Hän ajatteli poikaa, jonka oli nähnyt laaksossa. Pojan tukka näytti auringonvalossa punaiselta, hänellä oli laiha kyömynenä. Mutta minkä väriset hänen silmänsä olivat? Ajatteleeko hän nyt minua?

Jospa olisin yhtä kaunis kuin paras ystäväni Emma Wahl. Emmalla on pienet ja sirot kädet, kapeat kasvot, ruskeat silmät ja paksu tummanruskea tukka. Minä olen isokätinen ja hailakka niin kuin mummon tekemä riepunukke, joka jäi kesällä kuistille haalistumaan. Onneksi olen laiha, enkä tarvitse vielä korsettia. Se olisi tässä helteessä painajainen, pohti Aurora.

Aurora huokaisi ja riisui nopeasti hameen, pehmeän tärkkäämättömän pitsireunaisen alushameen ja valkoisen puseron. Hän ripusti ne vaatekomeroon, joka tuoksui vieläkin ummehtuneelta, vaikka hän oli laittanut sinne jo monta viikkoa sitten laaksosta löytämiään villiruuksuja ja hyväntuoksuisia yrttejä.

Hänellä oli enää yllään vain pitkälahkeiset pitsisomisteiset alushousut ja ohut puuvillainen aluspaita. Hän otti komeron naulasta vohvelikankaisen pesulapun, kasteli sen veteen, puristi liian veden pois ja alkoi pyyhkiä kaulaansa, käsivarsiaan ja kainaloitaan.

Aurora istuutui kapealle rautasängylle. Sitä peitti kulunut pienistä kolmiomaisista tilkuista koottu tikattu peitto. Huoneen tapetit olivat haalistuneen siniraitaiset. Ikkunan alla oli kolhiintunut, tummunut pöytä ja pöydällä hyvässä järjestyksessä päiväkirja, piirustuslehtiö, vesivärit ja englannin sanakirja.

Tänään en ehdi tehdä yhtään piirustusta päiväkirjaani, Aurora ajatteli ja istuutui pöydän vieressä olevalle jakkaralle. Hän otti kaulastaan

nauhassa riippuvan avaimen, aukaisi matka-arkkunsu ja laittoi sinne vesivärit, sanakirjan ja piirustusvälineet. Hän avasi päiväkirjan, kirjoitti siihen sanat ”Tapaaminen laaksossa” ja laittoi päiväkirjan matka-arkkuun. Hän otti kellonsa sängyn päältä ja piilotti sen vaatteiden alle. Sitten hän lukitsi matka-arkun ja ripusti avaimen kaulaansa.

Hän työnsi paikatut valkoiset puoliverhot syrjään ja avasi ikkunan. Etäältä kuului kirkonkellojen ääni. Aurora oli mennyt ikkunan ääreen heti ensimmäisenä aamuna ja katsonut ulos. Koko maisema oli ollut silloin tiheän sumun verhossa. Ilma oli tihkunut kosteutta, ja puiden lehdet olivat kiiltäneet märkinä ja puhtaan vihreinä yöllisen kaatosaateen jäljiltä. Vasta seuraavana aamuna hän oli nähnyt lasista tehdyn ison kasvihuoneen, hedelmätarhan, tuulimyllyn, tallin, navetan ja laajat pellot, jotka ulottuivat kauas Sokeritoppavuorelle saakka.

Mikä onni, että olen aamuvirkku, Aurora pohti. Muuten en pääsisi oikeastaan koskaan ulos enkä tuntisi laaksoa. Työt alkavat pian aurin-gonnousun jälkeen ja illalla, kun työt on tehty, on jo pilkkopimeää.

Aurora kaipasi Suomen valoisia kesäöitä, jolloin aurinko ei tuntunut laskevan ollenkaan. Hänelle tuli äkkiä ikävä tuoreen koivusta taitetun saunavastan tuoksua. Hän olisi halunnut uida pehmeässä järvivedessä saunan jälkeen, sukeltaa lumpeitten sekaan. Mutta ei ollut saunaakaan, ei kesäyön aurinkoa.

Vielä enemmän hänellä oli ikävä kirjoja. Hän oli kuin nälässä. Hän oli lukenut jo kirstussa olevat kirjansa moneen kertaan. Jospa hän voisi siirtyä edes hetkeksi kuin taialla valtameren yli Suomeen ja hakea sieltä lisää kirjoja. Kun kirjoja ei ollut, niiden tilalle olivat tulleet haaveet ja unet.

Nyt lopeta haaveilut! Aurora sanoi itselleen ja puki nopeasti ylleen karkean paikatun alushameen ja haalistuneen vaaleansinisen mekon, joka ulottui juuri ja juuri nilkkoihin. Hän laittoi jalkaansa paksupohjaiset mustat nauhakengät.

Aurora otti seinältä peilin ja asetti sen nojaamaan vesikannua vasten. Hän harjasi nopeasti hiuksensa, punoi ne huolellisesti yhdeksi

Kesällä 1903 Aurora lähtee Suomesta karkotetun isänsä luo Kanadaan. Kun isää ei löydy, hän menee palvelustöksi torontolaiseen kartanoon. Läheisessä laaksossa Aurora tapaa Thomasin, ja hänen elämänsä suunta muuttuu.

Aurora tulee Helsinkiin taidekouluun ja asuu serkkunsa Olgan kanssa tätiensä luona Bulevardin puutalossa. Olga kaipaa Terijoelle ja Pietariin, Aurora Pariisiin, jossa Thomas opiskelee. Yllätysvieraita ja jännittäviä vuoden 1905 tapahtumia.

Anna Amnell

Kolmannessa osassa Aurora ja Thomas palaavat Vaahteralaaaksoon ja selvittävät kartanon salaisuudet.

Yhteispainos: Aurora - Vaahteralaaakson tyttö (1991, 2. p. 1992): Aurora ja Pietarin serkut (1993): Aurora ja villikyyhkysten aika (1995).

Kansikuva: Matti Amnell

Kirjailijan kuva: Aune Kämäräinen

ISBN: 978-952-286-355-3

BoDTM
BOOKS on DEMAND

www.bod.fi